

13.5.2025

Eduskunta, puolustusvaliokunta

Asia: HE 26/2025 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa ja siihen liittyviksi laeiksi

Suomen Satamat ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Suomen Satamat ry:n jäseninä on 27 meri- ja sisävesisatamaa (=satamanpitäjää), jotka hallitsemallaan alueella kehittävät satamainfrastruktuuriaan ja tarjoavat satamapalveluita. Satamat ovat yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria, joiden merkitys ja toimintavarmuus on elinkeinoelämälle ja yhteiskunnalle tärkeää niin normaali- kuin poikkeusoloissa. Satamanpitäjät ovat toimineet yhtiömuotoisina kilpailuilla markkinoilla vuoden 2015 alusta lähtien. Jäsenkunnan yritykset ovat sekä kunnallisesti että yksityisesti omistettuja yhtiöitä.

Keskeiset kysymykset

Satamien toimintaan vaikuttavat keskeiset kysymykset liittyvät **1 §:n soveltamisalan** rajauksiin ja **6 §:n Lain soveltaminen valmiutta kohotettaessa ja poikkeusoloissa** tarkoittaman sotasatama-alueen käyttöönottoon ja toimintaan.

Em. pykäliin liittyen **viittaamme myös yhdistyksen** puolustusvaliokunnalle 13.3.2025 antamaan **lausuntoon** asiassa **HE 6/2025 vp** Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi, koska se liittyy nyt lausuttavana olevaan hallituksen esitykseen Puolustusvoimien alueiden hallintamenettelyiden osalta.

1 §. Soveltamisala; ulkopuolelle jäävien kuljetustilanteiden järjestäminen satamissa

Lakia sovelletaan Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen suorittamaan vaarallisten aineiden kuljetuksen valmisteluun ja toteuttamiseen sekä kuljetusturvallisuuden ja kuljetuksen tarvitsemien turvatoimien varmistamiseen. Tätä lakia sovelletaan myös sellaisiin Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen kuljetuksiin, joita toteuttaa Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen lukuun kolmas osapuoli, jos kyseessä ovat 6 §:ssä tarkoitetut olosuhteet.

Lakia sovellettaisiin myös kansainvälisiin sotilaallisiin harjoituksiin ja muuhun sotilaalliseen yhteistyöhön liittyvään vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön kuljetusvälineellä suoritettavaan vaarallisten aineiden kuljetukseen, jollei Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu. Tällainen **poikkeus voisi koskea esimerkiksi Nato Sofa- ja DCA- sopimuksia, jotka on rajattu** vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa annetun lain **soveltamisalan ulkopuolelle**.

Myös kaupallisen meriliikenteen sopimusjärjestelmän ulkopuolella tehtävät kuljetukset edellyttävät sopimista. Monissa myös Natoon kuuluvissa maissa satamat ovat valtion omistamia ja satamien resurssointi kaupallisen toiminnan ulkopuolelle jääviin poikkeuksellisiin tilanteisiin ja tehtäviin on suoraan valtion vastuulla. Suomessa valtio ei omista kauppamerenkulun satamia. Suomessa sotilaallisen liikenteen kuljetuksia hoidetaan yleissatamien kautta, jotka on yhtiömuodossa toimivia ja kuntien tai yksityisten toimijoiden omistamia.

Suomen Satamat pitää siksi toimialan kannalta **tärkeänä, että Suomen valtio** solmiessaan lain soveltamisalan ulkopuolelle jääviä kansallisia sopimuksia **huolehtii siitä, että ulkomaiset**

13.5.2025

sopijat ovat tietoisia ja huomioivat satamien tulonmuodostuksen perustuvan kaupalliseen liikenteelle tarjottavasta palveluista, joiden tarjonnasta, hinnoittelusta ja ehdoista satamat päättävät itsenäisesti.

6 §. Lain soveltaminen valmiutta kohotettaessa ja poikkeusoloissa

Suomen Satamat pitää hyvänä, että sotasatama-alueen perustamistilanne on selkeästi liitetty normaaliolojen lainsäädännössä asevelvollisuuslain 32 §:n 3 momentissa säädettyihin olosuhteisiin ja tarpeisiin, samoin kuin todettu vaatimus tilanteen purkamisen tarpeen päättyessä.

6 §:n perusteluissa todetaan: Sotasatama-alue toimintatilan käyttöönotto ja purkaminen eivät tapahdu erillään normaaliolojen lainsäädännön oikeuksista ja vastuista satamissa. Näissä tilanteissa kiinteistö on tilapäisesti Puolustusvoimien käytössä puolustusvoimista annetun lain 14 §:n nojalla joko sopimuksenvaraisesti tai Puolustusvoimien päätöksellä sotilaalliseen harjoitustoimintaan tai puolustusvalmiuden kohottamiseen.

Suomen Satamat pitää tärkeänä, että normaaliolojen lainsäädännön aikana sataman tilapäisestä poikkeuksellisesta käytöstä sovitaan ennakkoon sopimuksella. Kaikki sataman haltijuuteen liittyvät vastuut (ISPS-turvatoimet ulkomaan liikenteen satamissa, työturvallisuus, ympäristöluvut, meri-, raide- ja tieliikenteen turvallisuus, kemikaali- ja öljyntorjuntavaatimukset, ym.) ovat voimassa myös Puolustusvoimien ollessa osan tai koko alueen sotasatama-alueen pitäjänä.

Hallitus esittää lisäksi säädettäväksi, että 6 §:n poikkeuksia sovellettaisiin myös normaaliolojen ulkopuolella, kun valtakunnassa on todettu vallitsevan valmiuslain tarkoittamat poikkeusolot taikka puolustustilalain tarkoittama puolustustila.

Seurauksia satamanpidolle sotasatama-alueen jatkuessa lainsäädäntötilasta toiseen ei ole käsitelty hallituksen esityksen perusteluissa. Suomen Satamat pitää välttämättömänä, että asia tulee ottaa täsmennettäväksi lainsäätäjien ja viranomaisten kanssa. Tarkasteluun tulee satamia koskevan säännösten yhteensovittaminen siten, että se kriittisenä toimintona ja infrastruktuurina pystyy suoriutumaan tehtävistään eri tilanteissa mahdollisimman hyvin ja turvasti.

Suomen Satamat ry
Kirsti Tarnanen-Sariola
apulaisjohtaja